

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

**СТРАТЕГИЈА
АКАДЕМСКЕ МОБИЛНОСТИ**

НИШ, АПРИЛ 2015. ГОДИНЕ

Наслов документа:

Стратегија академске мобилности

САДРЖАЈ:

УВОД

ОПРЕДЕЉЕЊЕ УНИВЕРЗИТЕТА

Делатност Универзитета

Принципи

АКАДЕМСКА МОБИЛНОСТ

МЕРЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ

СУБЈЕКТИ УПРАВЉАЊА АКАДЕМСКОМ МОБИЛНОШЋУ

ПРОМОВИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

УНАПРЕЂИВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

УВОД

Промовисање мобилности академског особља постало је питање које у европској политици високог образовања добија све већу важност. Академска мобилност се обично сматра елементом развоја људских ресурса и начином за побољшање квалитета високог образовања и истраживања на националним високошколским институцијама. Притом, мобилност и интернационализација представљају кључне аспекте Болоњског процеса како је истакнуто у документу "Стратегија мобилности за Европски простор високог образовања до 2020. године" који су усвојили Министри из земаља Европског простора за високо образовање.

Универзитет у Нишу (у даљем тексту: Универзитет) има за циљ промовисање академске мобилности у контексту споразума о сарадњи са осталим земљама и њиховим институцијама високог образовања, чиме повећава своје учешће у истраживачким иницијативама ЕУ.

Највећи део мобилности академског особља се финансира кроз програме међународног партнерства, као што су програми Европске Комисије Erasmus Mundus и Erasmus+ KA1. Додатна средства долазе из, на пример, регионалног програма СЕЕПУС (Централно-европски програм за универзитетску размену), билатералне сарадње са Немачком (DAAD програм) и САД (Fulbright-ов програм), сарадње са Турском (МЕВЛАНА) и сл. Сваки од програма има одређене специфичности. Тако је посебна карактеристика СЕЕПУС програма да не постоји пренос средстава, већ свака земља сноси трошкове долазног наставног особља. Мобилност се углавном остварује у оквиру мрежа установа високог образовања основаних под окриљем СЕЕПУС-а а периоди мобилности крећу од 5 дана до 10 месеци и могу укључивати учешће у истраживању или конференцијама као додатне активности. Поред тога, индивидуалне размене наставника одвијају се на основу једностране, билатералне или мултилатералне сарадње између установа високог образовања или у оквиру локалних или регионалних мрежа високошколских и научних институција које су одговорне за финансијску подршку и координацију таквих активности између партнерских институција. Већина поменутих програма мобилности је усмерена на мобилност наставног особља. У том смислу, Универзитет пружа академском особљу потпуну логистичку и институционалну подршку за сарадњу са колегама из иностранства.

Програми академске мобилности могу, дакле, бити национални, билатерални и регионални програми за подстицање академске мобилности у високом образовању. Национални програми се организују на националном нивоу при чему је земља надлежна за њихово финансирање и координацију. Билатерални програми се заснивају на међудржавној сарадњи две земље, при чему обе доприносе финансирању и организовању заједничког програма, док регионални програми обухватају више од две земље из једног дела европског простора.

Појавни облици мобилности академског особља могу бити различити зависно од тога да ли подразумевају мобилност наставника, стручних сарадника или истраживача. Могу се разликовати по дужини трајањаведеног ван институције (краткорочна и дугорочна мобилност, односно усавршавање у

иностранству) али и, што је много значајније, према сврси мобилности. Тако наставници могу користити мобилност ради студијских посета, у својству предавача или као учесници у академској размени. При томе, краткорочна мобилност може подразумевати и посебну врсту мобилности ради учешћа у међународним научним конференцијама. Мобилност се може разликовати и по начину финансирања, с обзиром да се може финансирати из додељених средстава подршке или стипендија, али може бити предвиђена и уговором о раду, као што је на пример плаћено одсуство.

Да би се подстакла мобилност академског особља Закон о високом образовању нуди могућности за провођење слободне студијске године, односно научног одсуства у иностранству. Академско особље има право на плаћено одсуство у трајању до 12 месеци сваких пет година. У Закону о високом образовању утврђено је право наставника на плаћено одсуство на следећи начин: „Наставнику после пет година рада проведених у настави на високошколској установи може се одобрити плаћено одсуство у трајању до једне школске године ради стручног, научног, односно уметничког усавршавања, у складу са статутом високошколске установе.“

Ова одсуства углавном подразумевају истраживања, а у неким случајевима се могу користити и за стручно усавршавање или наставни рад на другој установи високог образовања. Реализација мобилности претпоставља постојање споразума између установа високог образовања.

Истовремено са тим се све више истиче потреба за јачањем међународне мобилности иностраних научника и истраживача ка нашим универзитетима (тзв. долазна мобилност), и истичу циљеви да се привуку квалитетни истраживачи из целог света. Да би се то реализовало потребно је мењати националне и институционалне програме ради лакше организације и координације активности везаних за заједничка истраживања, развој и иновације.

Посебно, за долазну мобилност могу се пријавити универзитетски професори са иностраних универзитета, истраживачи или уметници које позивају факултети, односно Универзитет коришћењем институције гостујућег професора. Они могу бити ангажовани за извођење семинара и радионица али и ради предавачког, истраживачког или уметничког рада на Универзитету или факултетима у његовом саставу. Период боравка може бити од 1 до 12 месеци.

За успостављање и имплементацију академске мобилности Универзитет дефинише Стратегију академске мобилности (у даљем тексту: Стратегија) која обухвата:

- циљеве националне политике везане за академску мобилност у високом образовању;
- националне програме академске мобилности у високом образовању.

ОПРЕДЕЉЕЊЕ УНИВЕРЗИТЕТА

Делатност Универзитета

Положај Универзитета утврђен је чланом 33. Закона о високом образовању Републике Србије, по коме је Универзитет самостална високошколска установа која у обављању делатности обједињује образовни и научноистраживачки, стручни, односно уметнички рад, као компоненте јединственог процеса високог образовања.

Мисија Универзитета: укључивање у јединствени европски образовни простор у складу са највишим стандардима квалитета образовног, научноистраживачког и стручног рада.

Визија Универзитета: модерна и препознатљива установа која се може поредити са страним високошколским установама највишег ранга по квалитету, између осталог, принципа и услова за реализацију академске мобилности.

Принципи

Основни задатак Стратегије је успостављање принципа и целовите организационе структуре одговорне за имплементацију академске мобилности.

Установљавање, имплементација и даље унапређење Стратегије биће засновани на партиципацији свих чланова академске заједнице. Имплементацијом Стратегије створиће се услови да Универзитет и факултети у његовом саставу одговоре савременим трендовима развоја високошколских установа у оквиру високошколског образовног система Републике Србије, чиме ће у потпуности задовољити захтеве, очекивања и потребе академског особља, оснивача и друштва у целини.

Академска мобилност биће заснована на флексибилној структури организационих јединица које ће омогућити њено прилагођавање новим потребама и захтевима академске заједнице Универзитета.

АКАДЕМСКА МОБИЛНОСТ

Промовисање и имплементација академске мобилности у високом образовању је главни циљ Болоњског процеса, с обзиром да висококвалитетна мобилност доприноси јачању компетенција, знања и вештина оних који су у њу укључени. Она доприноси ширењу и побољшању академске сарадње, ширењу иновација и знања унутар Европског простора високог образовања, наставку интернационализације високошколских установа и њиховом побољшању кроз међусобно поређење, промовисању запошљивости и личног развоја академског особља и јачању културног идентитета Европе. Академска мобилност је једна од претпоставки за осигурање високог квалитета високог образовања.

Универзитет препознаје значај мобилности академског особља и установљава програме мобилности и интернационализације и наставног особља као своје основне циљеве. Универзитет подржава мобилност академског особља не само у погледу њихове академске или научне

димензије, већ и у циљу развоја њихових стручних вештина и компетенција. Шта више, резултати академске мобилности могу бити интегрисани у институционални систем каријерног напредовања академског особља. Универзитет ће промовисати мобилност наставника и као један од услова приликом избора у наставничко звање.

Стратешки план мобилности академског особља садржи препоруке као што је подстицање двосмерне међународне мобилности наставника, стручних сарадника и истраживача. Омогућавање академском особљу да се бави истраживањем на водећим европским и светским установама данас се сматра доприносом за обезбеђивање квалитетног кадра у области истраживања и развоја.

Универзитет је промовисање интернационализације и повећање мобилности академског особља препознао као важне циљеве који би требало да буду повезани са конкретном националном политиком о мобилности особља у високом образовању. При томе се програмима академске мобилности подржава и долазна и одлазна мобилност. Универзитет мобилност наставног особља истиче као кључни елемент стратегије високог образовања у циљу побољшања квалитета као и међународног кредибилитета и конкурентности високог образовања.

Универзитет разликује две главне врсте мобилности академског особља запосленог на Универзитету и његовим факултетима: краткорочну (на неколико дана, недеља или месец дана) и дугорочну (неколико месеци до годину дана) мобилност. Обе мобилности подразумевају одлазак на другу високошколску или научну институцију а у оквиру уговора о раду.

Универзитет дефинише само оквирне програме академске мобилности у којима могу учествовати наставно особље и истраживачко особље, односно докторанди, сарадници у настави и истраживачи, посебно они на почетку каријере, не занемарујући искусније истраживаче. Када докторанди нису запослени на Универзитету сматрају се студентима, па се у тим случајевима њихова мобилност не рачуна као мобилност академског особља.

Универзитет посебно инсистира на значајном повећању мобилности истраживача у оквиру посебних програма мобилности или националних истраживачких програма. Посебна пажња се посвећује истраживачима на почетку каријере (докторанди и/или постдокторанди). Универзитет обезбеђује одговарајуће инструменте за пружање подршке мобилности истраживачима у различитим фазама њихових каријера.

Како би се поспешила академска мобилност и повећала њена транспарентност, Универзитет ће формирати најмање две базе података за систематско праћење мобилности: (а) о стипендијама и финансијским облицима подршке за мобилност, и (б) о реализованим мобилностима академског особља.

Универзитет координира активности на планирању и реализацији академске мобилности, односно формирању мреже академске мобилности преко Центра за међународну сарадњу и Канцеларије за међународну сарадњу, односно Интерфејс центра.

Универзитет чини напоре да академска мобилност буде уграђена у истраживачке програме, стратешке програме, индивидуалне програме, као и наменске програме мобилности. Универзитет посебно инсистира на програмима којима се подстичу долазна и одлазна мобилност академског особља.

Као и многе иностране високошколске институције Универзитет препознаје и посебне врсте мобилности наставника у сврхе предавања језика (на пример мобилност лектора) и/или културе стране земље. Финансирање такве долазне мобилности се обезбеђује, по правилу, из средстава програма међународне сарадње. Универзитет подржава и одлазне мобилности са циљем изучавања језика и културе земље домаћина ако постоје финансијске и остале важне претпоставке за реализацију такве врсте мобилности.

МЕРЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ

У циљу имплементације Стратегије неопходно је изменити и допунити одговарајућа општа акта Универзитета, односно факултета у његовом саставу. Ради ефикасног планирања, реализације и праћења академске мобилности потребно је:

- утврдити надлежност постојећих органа Универзитета којима је академска мобилност из делокруга рада,
- конституисати, ако је потребно, нове органе и тела за праћење и развој академске мобилности уз јасно дефинисање њиховог делокруга рада, недложности, овлашћења и начина рада.

Имплементација Стратегије започеће након усвајања одговарајућих аката и конституисања одговарајућих органа и тела. Током имплементације биће предузете следеће активности:

- Утврђивање Акционог плана за Стратегију за период 2015-2020;
- Имплементација система институционалне подршке академском особљу које намерава да користи неки облик академске мобилности;
- Уклањање препрека на различитим нивоима које утичу на значајно проширење академске мобилности на Универзитету;
- Спровођење поступака вредновања до сада реализованих мобилности;
- Континуирано и систематско праћење, обезбеђивање, унапређење услова и механизма за реализацију свих видова академске мобилности;
- Имплементација система за систематско праћење мобилности (систем база података академске мобилности);
- Обезбеђивање уравнотежене академске мобилности на Универзитету;
- Обезбеђивање побољшаног информисања о академској мобилности;
- Предузимање мера за повећање мотивисаности академског особља за коришћење неког облика академске мобилности;
- Промовисање Стратегије академској јавности, као и научној и широј друштвеној заједници.

СУБЈЕКТИ УПРАВЉАЊА АКАДЕМСКОМ МОБИЛНОШЋУ

Поступци праћења, обезбеђења, унапређења академске мобилности су дужност и обавеза Центра за међународну сарадњу и Канцеларије за међународну сарадњу. У овај сложени процес укључени су такође сви органи, организационе јединице и службе Универзитета, у складу са Статутом Универзитета и осталим пратећим нормативним актима Универзитета.

Предузимање координисаних мера за системско праћење, обезбеђење, унапређење и развој академске мобилности постаје задатак и одговарајућих органа, организационих јединица и служби факултета у саставу Универзитета.

ПРОМОВИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Универзитет је у обавези да усвојену Стратегију објави и промовише на самом Универзитету и факултетима у његовом саставу, односно у научној и стручној јавности.

Универзитет је обавезан да објављује информације из претходног става у виду публикације у штампаном или електронском облику, као и на Веб страницама Универзитета.

УНАПРЕЂИВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија је у сагласности са стратешким опредељењем земље али и европским циљевима размене високообразовних и научних потенцијала. Као таква она је истакнута и у Програму научноистраживачког рада на Универзитету у Нишу.

На основу годишњег извештаја реализације академске мобилности Универзитет преиспитује и унапређује услове и механизме за стварање претпоставки за квалитетнију академску мобилност.

Број: 8/16-01-003/15-003
Датум: 20.04.2015. године

**ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ**

Проф. др Драган Антић